

HÁRMAS-KÖRÖS

HITBUZGALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI FOLYÓIRAT

Előfizetési árak:

Negyedévre 20 fillér.

Megjelenik minden hónap 15-én.

Felőlős szerkesztő:

STEFÁN BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Endrőd, Széchenyi utca 2.

Hirdetéseket

kedvezményes feltételek mellett
közlünk.

Hol vagy István király?

Téged magyar kíván... Gyászos öltözetben Teelőtted sírván... Hangzik az ősi ének száz és százezer magyar katolikus ajkán. A csonkaország inséges rab-magyarja a csodálat, büszkeség és hála érzelmeivel gondol a régi Nagy-Magyarország megalapító szent királyára, aki a sok értékes tulajdonnal bíró pogány magyarságot keresztvize-re tartotta és a keresztény művelődés humuszába plántálta.

A krisztusi hit és erkölcs átélése adott erőt nemzetünknek ahhoz, hogy kilencszáz esztendő tömérdek viszontagságát, még több csapását el bírja viselni és minden megpróbáltatásból ujult erővel álljon talpra.

Most még inkább, mint valaha szükséges az, hogy a magyarság szíve összedobbanjon, gondolkodásmódja, erő kifejtése egységes, családi, társadalmi és politikai élete jobb jövőt ígérő legyen!

Szent István királyunk ünnepén ez a hazafias érzés és akarás kell, hogy betöltse és kitarító cselekvésre indítsa minden józanul gondolkodó magyar lelkét.

A bölcs király jól ismerve alattvalóinak minden sajátos tulajdonságát, kemény, munkás, eredményekben gazdag élete tapasztalatait leszűrve adja meg egyetlen fiának: szűz Szent Imre hercegnek és általa minden idők magyarjának azokat az intelmeket, melyeknek megszivvelése nemcsak magyar kötelesség, de egyéni és közérdeke valamennyiünknek.

Egy ilyen tökéletes életet élő édesapa — szellemi és erkölcsi értékeiből mindenestre csak a legnemesebb és legjobb ajándékokat adhatja fiának. Bizonyára azt szerette volna, hogy fia még nagyobb eredménnyel, még nagyobb dicsőséggel folytassa áldásos munkásságát.

A mi ünneplésünk tehát csak akkor igazi és méltó a nagy királyhoz, ha nemcsak ünnepi ruhát öltünk és nemzeti zászlót tűzünk házainkra, hanem átítatjuk magunk és hozzátartozóink lelkét azon nemes tulajdonokkal, melyeknek köve-

tésére és átélésére fiát, trónjának örökösét felhívta a bölcs édesatyja. Az első, amit Szent István lelkére köt fiának, ez: „Eiőször is parancsolom, tanácslom, óhajtom kedves fiam, hogy az apostoli és katolikus hitet, oly pontosan és gondosan tartsd meg, hogy az összes Istentől alattvalóidnak rendell emberek példaképe légy?...“

„A kik hamisan hisznek — írja a szent király — vagy a hitet tettekkel nem valósítják és nem ékesítik, sem itt nem uralkodnak tisztességesen, sem az örök életben..“

Intelmeinek második és harmadik fejezeteiben a katolikus Egyház védelmét, terjesztését, az Egyházzal való együttérzést és az egyházi tekintély tiszteletét ajánlja fiának.

Csodálatos szociális érzéssel inti továbbá fiát, hogy uralkodjék népe felett minden harag, minden kevélység és nagyravágyás elkerülésével, megemlékezvén arról, hogy minden ember egyenlő...

Majd az ösök régi szokásainak, nemes erkölcséinek, a nép szerzett jogainak megbecsülését és tiszteletbentartását kívánja tőle. Katolikus férfiutól megkívánható erényekül felsorolja a mértékletességet, tisztességtudást, szemérmességet, irgalmasszívuséget.

Imádkozz — inti végül —, hogy Isten a lanyhaságot, lelki restséget tőled távoztassa, a hiányzó erényeket neked megadja... stb.“

Ha szentéletű fiát jönnek és helyesnek vélte ezekre, figyelemzetni és tanítani a szent király, mennyire megszivvelendő ez nekünk, korszak és tenger hibában vajudó, össze nem féro, egymástmaró utódoknak!

Végzetes hibánk, hogy a modern, szervtelen észmeáramlatokkal tulfutott és demagóg, üres szölamokkal félrevezetett nép ösdi, neveltséges dolognak nézi a magyarság legnagyobb alakjainak tanítását. Pedig okos ember mindig azt mérlegeli, hogy mi a következmény, mi az eredmény. — Szent István gondolatvilága és eszméinek

követése erőssé, nagygyá tette a hont és nemzetet. — A modern tanok és nemzetközi áramlatok, hívják azokat szabadkőműves, szociálista vagy kommunista irányzatoknak is, harcol, vérlüldöt, pusztítást, gyűlölködést, rombolást mutatnak. — A tanulság tehát könnyű!

A fiát gyümölcsseikről — a nemzet igazi vezéreit eredményes működésükről ismerhetjük meg.

Szent István munkájának eredménye az ezeréves nagy Magyarország! — Kun Bélák és szociáldemokrata - kommunista társainak —: Trianon — minden bajával és nyomorúságával. — Ez a valóság!

A tanulságot levonhatja mindenki!

Magyar testvérem, ha ünnepi lélekkel rá gondolsz a tüneményes magyar múlt Pátriarchájára, zárd szivedbe bölcs intelmeit, éld át azokat, hogy méltó utód és nemzetednek munkás, hasznos polgára légy!

— y.

Királyi Szív.

Tanulságos régi népmese mondja ki, hogy egy király megkérdezte két fiától:

— Mit kívántok örökségül: koronát, vagy a szívemet?

A nagyobbik a koronát, a kisebbik a szívét kérte. Úgy is történt. Az idősebb azonban rosszul járt. Nem örökölte apja hősi, nemes szívét s eltékozolva országa örökségét, gyáván elvesztve csatáit, elveszítette koronáját is. Így semmije sem maradt.

A fiatalabbik azonban atyja szívével olyan kiváló hős lett, hogy országot és koronát szerzett magának saját erejével.

Krisztus Király nem állít minket ilyen választás elé. Ő, a Nagyszívű Király, ráhagyja hivatára a koronát és Szívét egyaránt. Aki Benne hisz, Neki engedelmeskedik és Érte él, az szerető, nemes, Istenében boldogságot találó szívet és menyeyei királyi koronát kap örökségül egyszerre.

Krisztus Király ünnepén e kettőt kérjük Tőle:

— Uram, add nekem Szent Szíved szeretetét most s részesítsd egykor a mennyei korona dicsőségében is!

Olvasóinkhoz!

Utolszor jelenik meg nevem e lap élén, Isten rendeléséből távozom Endrődről, s a „Hármas-Körös“ szerkesztőségéből.

Megalapítása óta több mint két éven át vezetem a lap szerkesztését és nyugodt érzéssel állithatom, hogy Endrőd katolikusága megértette és megbecsülte törekvésemet. — Ezerhatszáz olvasó oly nagy szám egy falu havi folyóiratának olvasótáborában, amilyent az országban kevés hely tüntet fel. S mert olvasóink száma nem csökkent, bizonyosságul vettem annak, hogy lapunk célját: a katolikus öntudat és összetartás erősítését, az általános műveltség emelését, közgazdasági és társadalmi vonatkozásban megfelelő tájékoztatást nyújtást becsületes hűséggel szolgáltuk.

Hálásan köszönöm olvasóink kitüntető ragaszkodását és állhatatos kitartását. — Szeretettel kérem őket, tartsanak ki továbbra is a „Hármas-Körös“ hasábjainak szeretetteljes forgatásában. Hiszem, meglesz az eredmény: Endrőd népe öntudatos vallásos és hazafias gondolkodásmódja példászerű lesz más községek lakosai előtt is, másrészt lassanként eltörpülnek azok a kellemetlen kísérletek és lörekvések, amelyek egyéni célokat és legtöbbször személyi érvényesülést és anyagi érdekeket kívántak szolgálni a községek egyetemének és népének nagy kárára.

A falu jövője együttérzést, közös, vállvetett önzetlen munkát kíván minden lakosától. — A béke, szeretet, megértés és kölcsönös megbecsülés egyesítse és erő kifejtésben fokozza Endrőd népét!

Isten áldását kérve olvasóink nagy seregére, vagyok katolikus hittestvéri és magyar fajszeretettel igaz hívük!

Endrőd, 1936. augusztus 15-én.

Stefán Béla
tanár, volt főszerkesztő.

Katolikus Akció

Készülünk a Katolikus Nagygyűlésre!

Az Actio Catholica Országos Elnöksége most küldte ki felhívását a XXVII. Országos Katolikus Nagygyűlésre, amelyet október 3-4-5-6 napjain Budapesten tartanak meg. Az országos táborbászallásra szóló felhívás bevezetőjét Mihalovics Zsigmond tb. kanonok, az Actio Catholica országos igazgatója írta, aki toborzójában rámutat arra, hogy „a lázas gyötrődés, amely Istentől elpártolt világot rázza, tépi, már a falut is elérte.” Amíg a falu egészséges volt, természetes dolognak vettük és nem sokat törődünk vele. A „beteg falu,” az „elsodort falu” azonban megdöbbenés és évszázadok mulasztásokra ébreszt rá bennünket. Hitetlenkedve látjuk, milyen keveset kapott eddig a falu Krisztusból! Isten csodája és népünk dicsérete, hogy mégis megmaradt ilyennek. Pedig az ország kétharmada falun lakik! Sőt ebből is legalább egyharmad siliákon, tanyákon, szállásokon, majorokban. Erőtáplálékra van szüksége, hogy továbbra is egyenesen állhasson. Egész Krisztusra! Aki orvos és orvossága a világ minden bajának. Ezért az idejé jelszavunk: „Krisztus és a falu!” Legyünk ott tehát sokan! Sokkal többen, mint eddig! Hogy azután magunkkal vihessük és szerteszórhatjuk a szent tüzet minden kis magyar hajlékba. Hogy Krisztus világossága derítsen fényt a magyar falu éjszakájába. A Nagygyűlés programjából megtudjuk, hogy a kereskedelemügyi m. kir. Miniszterium ezidén egészen kivételesen a Nagygyűlés vidéki résztvevői részére az egyéni utazásoknál 50 százalékos utazási kedvezményt engedélyezett. Az Actio Catholica központja ezidén is az ország egyes egyházmegyei központjaiból nagyon jól bevált u. n. keresztes-gyorsok indítását határozta el. A Nagygyűlést bevezető ünnepi szentmisére, amely október 4-én, vasárnap délelőtt 10 órakor az Ügetőversenypályán lesz és a három nyilvános ünnepi ülésre való belépésre a Nagygyűlés jelvénye jogosít. A nagygyűlési „Ince pápa” jelvény ára 50 fillér. Aki egyénenként óhajt felutazni a Nagygyűlésre, annak szüksége van a nagygyűlési jelvényre és a kedvezményes 50 százalékos utazásra jogosító zöld vasúti igazolványra, amelynek ára 1 pengő. Kapható a központban (Bpest, IV., Ferenciek tere 7.) A keresztes-gyorsvonatok utasainak feltétlenül szüksége van a kedvezményes utazáshoz a nagygyűlési 50 filléres jelvényre. A keresztes-gyorsokra a plebániákon és lelkésziségeken lehet jelentkezni.

Cigány lelkigyakorlat Endrődön és Gyomán

Öt évvel a Jézustársasági Atyákhoz egy 18 éves, irni-olvasni nem tudó, szegény, árva cigány fiú állított be azzal, hogy ő tanulni óhajt és a jó lsten szolgálatára szeretné felajánlani magát.

A jó Atyákat megnyerte a fiú egyenes, őszinte tekintete és beszéde, foglalkozni kezdtek vele, iskolába fogták és most már — a katonai szolgálatot is kitöltve — a gimnázium osztályait végzi gyors ütemben. Bihari Herman, hogy évek szorgalmas tanulása után felvehesse az egyházi rend szentségét.

De a nyári vakációban sem pihen a derék cigány ifjú. Bejárja az ország nagyobb cigánytelepeit és ott szeretettel apostolkodik köztük. A cigány tábor mindenütt nagy szeretettel fogadja. Jól esik nekik és büszkék arra, hogy az anyaszentegyház szeretettel bánik a fajtájukbélivel is, felemeli és az üdvkeresés munkásává avatja őt.

Bihari Herman nyolc napig foglalkozott a gyomai és endrődi cigányokkal. Minden délután 4 órakor az endrődi tanítóföldi iskolában gyűltek össze a cigány-nemzetség tagjai, míg este 9 órakor Gyomán oktatta őket. Napközben a cigány családokat látogatta.

Kedden reggel ünneplő ruhába öltözött cigány-karaván indult a templomba, hogy ott meggyónjanak és lelküket megtisztítsák. Ifjak és öregek, 76-an magukbászallt bűnbánó lélekkel térdeltek az áldozatkorláthoz és bensőséges áhítattal vették magukhoz az Ur szent testét. Szentáldozás után Csernus Mihály apátplebános intézett buzdító beszédet cigány-híveikhez, kitartásra és Krisztus állhatatos szeretetére serkentette őket.

A többi hívek meghatva nézték a cigány-nemzedék hitvalló felvonulását és épültek azok komoly, vallásos magatartásán. Reméljük, hogy jövőben a vasárnapi szentmiséről és a husvéti szentgyónást végzők közül a cigányok sem fognak hiányozni. Ez volna igazi sikere a szentgyakorlatnak.

Gárda, figyelj!

Az augusztus 30-iki „Gazda és Munkásnap”-on, reggel 8 órakor úgy a polgári, mint az elemi iskolai szivgárdisták is felvonulnak hálaadásra és a Szent Szív engesztelésére.

Akiknek magyar ruhájuk van, abban jöjjenek délelőtt 8 órára a Központi Leányiskolába — Onnan tanítójuk és tautitónőjük vezetése alatt vonulnak telnégyes-sorokban. —

Ott legyen valamennyi gárdista! Kalmár Árpád gárdavezető.

Mese egy kis országról.

Van egy kis ország. A legkisebb ország. Keresni nem kell, közel van hozzád. Határa nem nagy. Két szív befogja. Székhelye sokszor egy kis asztalka S ennek a két szívnél összedobbanása, E kis ország minden alkotmánya.

Hangos kis népe a gyereksereg S ez ad lüktető államéletet. Kincse temérdek. És közös minden, Bánat és öröm megoszlik szelíden. Van királya és királyasszonya, Napja, csillaga, szürke alkonya.

A nap, mely királyi széke felett Ragyog és süt: A kettős szeretet. Pazarul ontja két nagy sugárban Melegét, fényét örök ragyogásban. Egyik sugárból az erő tüzel, Másikból izzó szeretet lövel.

Boldogság hona ez a kis ország, Amíg a nap süt, élet, tarkaság, Tündérpalota, terülj asztalkám, Minden megterem, mit szem, száj kíván. Mindent elrendez a királyi szó, Mindent meggyógyít az anyai csók.

De ha felhő jön, borulás, homály És kialszik az egyik sugár, Megcsappan a nap tüze, melege, Megbénul a kis ország élete Bánat, pusztulás és könnyhullámok, Űntik el ezt a kicsi államot.

Itt nem lehet ám napfogyatkozás, Nem ismer ilyet ez a kis ország. Napsugár hiányát, tüzet, meleget, Nehéz pótolni. Tán nem is lehet. A gyermekszív, lélek nem vetemény, Amit megvéd egy darabka gyékény.

Hol a bölcs, tudós? Ki mérni tudja? Mennyi az apai szeretet súlya? Hogy mi az apa simogatása, Ölelő karja, bátorítása, Okos szava, feddő pillantása, Azt csak az tudja, aki már árva.

Endrőd, 1936. augusztus 3.

Harsányi László
főjegyző.

Egyházi híradás

Szent István király ünnepén a hivatalos szentmise 10 órakor kezdődik.

Augusztus 23-án az Öregkerti kápolna-iskolában mutatnak be szentmisét.

Augusztus 30-án a nagymise nem 10, hanem kivételesen 9 órakor kezdődik. —

Szeptember 8-án: Kisboldogasszony ünnepén a hajadonok járulnak közös szentáldozáshoz, tehát a Leányegyesület és Leányklub tagjai is. —

Szeptember 13-án az öregkerti kápolna-iskolában lesz szentmise. —

Augusztus 20-án szent Ferenc III. rendje.

Augusztus 23-án az Oltáregyesület tagjai végzik havi ájtatosságukat d. u. fél 4 órakor a templomban.

Szeptember 3-án d. u. 5 órakor a Női-liga tagjai, Leányegyesületek és szivgárdisták végzik havi szentgyónásukat, míg az Eucharisztikus Férfi-liga tagjai szeptember 5-én, délután 5 órakor jönnek össze havi-ájtatosságukra. —

Ki az, akinek mindent megmondhat? Ki az, akitől mindent megtudhat? Akitől tudja, hogy bátran védi, Minden baját, óhaját érzi? Ki megalázást nem tűr számára, Az atya: A nap egyik sugára.

Ki az, ki mérni, becsülni tudja? Hogy meddig él és hova visz az útja? Az égő, izzó anyai szívnek, Kisország napja másik tűzének, Amely csak szeret, elnéz, megbocsát És kiegyenlít minden kis hibát.

Gondtalan bőség, szeretet, részvét Nem pótolhatja anyaszív kincsét. Csak talmi arany, színe sem olyan. Ki sejtí, tudja? Hogy ottan mi van? Mit tesz egy sóhaj? Milyen hur redtül, Ha az anyaszív vére megpepszdül?

Az anyaszívnek rejtelmes lényé Százszínű, mint a tengermély fényé. Hogy mit ér egy csók anyai szájról, Forró ölelés anya karjáról, Melynek melegét örökre érzed? Ha árva leszel, akkor megérted.

Életét adná az árva falán, Hogyha mondhatná: Édes jó anyám! Ha még egyszer szemébe nézhetne S áldott kezére csókot égetne? Ujra születne. Hej megbecsülné. S minden sóhaját csokorba fűzné.

Bájós ország! Nagy csak addig vagy, Még ragyog és süt felettéd a nap. S ha egyszer letűnt egyik sugarad, Vörös korongod gyertyaláng marad. S ha a két sugár sorban kialszik, Alkotmányod szerte-széjjel oszlik.

Üszkös ronjain hideg szél röpül S megfagy a mosoly sok kis arc körül.

Minden kis család egy-egy kis szikra, Tőled Istenem s Tebenned birja Létét, alkonyát. S ha a rideg szél Őket elszórja, hányja szerte-szét, Csak Benned marad, Hozzád visszazáll S Tenálad minden egymásra talál.

Beiratások az endrődi iskolákban.

A Vallás- és Közoktatásügyi Miniszterium rendelkezése szerint az elemi iskolákban a beiratások szeptember 9-10 és 11-én történnek délelőtt 8-11 óra között. —

A polgári iskolában szeptember 7-én történik a pótbéiratás. Szeptember 9-én „Veni Sancte” után tanév megnyitó. — A szegény munkáscsaládok gyermekei iparkodjanak sietni a beiratkozással, hogy az iskola segélykönyvtárából tankönyveket kaphassanak. A tandíj és mellékdíjak összege havi 4 pengő. — Szegénysorsu és legalább jó bizonyítványt szerző tanulók tandíjkezdeményt kapnak, — legalább jó tanulmányi eredményt felmutató hadiárva és hadigyámoltak nem fizetnek tandíjat. —

„Az embernek legékesb tulajdona a szép lélek, s csak ez, s nem egyéb határozza el valódi becsét.”

Gróf Széchenyi István.

Jegyzők és jegyzőárva napja Endrődön

Augusztus 9-én mozgalmas napja volt Endrőd községnek. Ezen a napon tartotta Békésvármegye Jegyzőegyesülete, a Jegyzők Országos Egyesülete és az Országos Árvaház Egyesület részvételével folyó évi rendes közgyűlést Endrőd községben. 36 jegyző sereglett össze s a vármegye alispánját és tisztikarát dr. Sorbán Jenő főszolgabíró képviselte. Az Országos egyesületeket pedig Tury Sándor központi titkár és Komoróczy Péter Árvaház Egyesületi főigazgató.

Vertán Emil körösladányi főjegyző az egyesület ügyvezető alelnöke d. e. fél 11 órakor nyitotta meg a közgyűlést. Megnyitójában vázolta a nehéz helyzetet, melybe az egyesület az utolsó 6 év alatt került. Magasszárnyalású és nagy szakértelemmel kidolgozott elnöki előterjesztésében a normalstátus, lisztforgalmi adó, forgalmi adórészesedés, szegényüggyel és még más a községek és jegyzők életével kapcsolatos sürgős problémákkal és sérelmekkel foglalkozott.

Dr. Sorbán Jenő főszolgabíró a vármegye és a járás nevében üdvözölte a közgyűlést s hangsúlyozta, hogy teljes szívvel és lélekkel magáévá teszi mindazokat a sérelmeket, amelyek a jegyzőket annyira bántják s illetékes helyen orvoslásukat sürgetni fogja. Majd Komoróczy Péter ecsetelte szívhez szóló és megrázó beszédben az Országos Árvaház működését, mely 110 árvának a neveléséről és több 100 árvának és özvegynek támogatásáról gondoskodik.

Ezek után a tisztujtás következett, melynek során az egyesület elnökévé Harsányi László endrődi főjegyzőt, alelnökké dr. Rigó Ferenc csorvási és dr. Molnár Béla békési főjegyzőket választotta meg a közgyűlés. Ismerve Harsányi László főjegyző kiváló tulajdonságait, bámulatos agitativ erejét, melynek fényes tanúbizonysága a nagyszerűen megrendezett jegyzőárva-napja, bizonyos, hogy vezetése alatt új lendületet és erőteljes fejlődést nyer az egyesület. — A közgyűlést a katolikus Népházban közös ebéd követte, melyen az összes jegyzők, vendégek, a helybeli intelligencia és körök képviselői vettek részt. Ebéd alatt Harsányi László, dr. Sorbán Jenő, Csernus Mihály, a központi kiküldöttek, dr. Molnár Béla, Klinghammer László és Kovács Ferenc mondtak felköszönőket.

Délután a község tisztikara a Népkerthben a jegyzőárva javára nagy népünnepélyt rendezett. Ott a MOVE. és a leventék ötös atlétikai csapatai mutattak be versenyeket, majd az Endrőd- és Gyoma községek tisztviselő karának football mérkőzése következett. Este fél 9 órakor kezdődött 1000 ember jelenlétében a hangverseny, mely-

nek fénypontja az országoshírű nótásjegyző: Murgács Kálmán fellépése volt. Murgács négy ízben jelent meg a nyílt színen és saját szerzeményű mélyérzésű és patlogós dalainak egész sorával ragadta magával a nagyközönséget. A műsort Kovács Etus prologója, Kappel Károly és Fölföldy Béla kitűnő zenezsámai, Stefan Béla nagy tetszéssel előadott melodramája, Kovács Pali és Pintér Lajos nagyszerűen előadott tréfas jelenete, Harsányi László konferálása és versei töltötték ki, a zárószót pedig Komoróczy Péter Főigazgató mondotta.

A mulatság kitűnő hangulatát a hangverseny biztosította, mert a nagy társaság kora reggelig együtt maradt.

Az árvaság.

Akkor születik, mikor a hant
A koporsón utolsót koppant,
Mikor elhalkult a zokogás,
Mikor eloszlott a tolongás
És minden, minden elcsendesül
A frissen felhantolt sir körül
S a gyász nép hazatérül.

S mi marad ott? Fakereszt, sirdomb,
Virág és szomorú fűzfa lomb,
Mely a sirt oly lágyan takarja.
No meg a temető avarja,
Egy néhány offlakó madárka...
S aztán nem marad semmi ott hátra
Az örök csend honába!

Valami mégis csak marad ott?
Ami e sirtóból kisarjadzott.
Valami lebeg, pedig nehéz,
Még fogni nem tudja emberi kéz.
Lidércek lángjaként imbolyog,
Valami, mitől a könny csorog
S a vén kaszás vigyorg.

Mondd csak meg nekünk,
Ki és mi vagy te?
A sirtak sejtelmes szülőtte?
Ki lopva és észrevétlenül
A sebzett, gyászos szívbe kerül?
S nem hagyod, hogy megteremhesse
Vigasz balzsamát s rátehesse
Sajgó, csapzott szívekre.

Megmondom: Az árvaság vagyok.
Nélkülem nem nőnek sirtalmok.
Végnélküli acéllánc vagyok
S mindenkit magamhoz láncolok.
Ma, vagy holnap? Az lehet kérdés,
De előlem soha nincs kitérés,
Nincs, nem lehet menekvés!

Hid vagyok! Élők, holtak hidja!
Az örökélet országutja!
Az elmulás néma reklámja
S aki reámnéz, meg nem bánja,
Mert az ábránd tőle messze száll,
Nyomomra hamarabb rátalál
S nem fáj neki a halál.

Hiány, sötétség s ür vagyok.
S ahol vagyok, ott fény nem ragyog,
S ahová váratlan röppenek,
Szeretlángok ott nincsennek,
De hamvában tiszta gyöngy marad:
Emlékezés, mely nem tűr sárat,
Az idő bármint is halad.

Bár gyógyíthatatlan
Seb vagyok,
Mégis gyógyírt, enyhülést hozok.
S bár szeretlángokat oltok,
Mégis máshol szikrákat gyújtok.
Ott, ahol még nincsen táborom,
Hogy részvét és szeretet gyuljon
És főlós az ostrom.

Momentó, intőjel a nevem,
Még a keresztvíz sem árt nekem.
Ellentmondás és látszat vagyok,
Mégis örök igazság maradok.
Kísérlek, látlak, el ne bízd magad,
Fátyolom lényem read is tapad,
Mert te is csak árva vagy!

Harsányi László
főjegyző.

KÖZGYŰLÉS

Endrőd község képviselőtestülete f. hó 5-én d. e. fél 10 órakor tartotta rendkívüli közgyűlést nagy érdeklődés mellett. Az első pontnál dr. Sorbán Jenő járási főszolgabíró elnökölt. Miután a m. kir. Közigazgatási bíróság az esküdti és közpénztárnoki állásokra történt választásokat nem hagyta jóvá, az így megürült állásokra f. év végéig, mivel ekkor összes községi előjáróság ak lejár megbízatása, főszolgabíró helyettesítést javasolt. Képviselőtestület a közpénztárnosi állásra Farkas Mihályt, esküdti állásra pedig Farkasinszki Lajost választotta meg. — Szénáskert-be takarmányt csak akkor lehet vinni, ha az biztosítva van és tulajdonos 25 fillér őrzési díjat fizet. — Képviselőtestület elhatározta, hogy járdapítések és piactér kövezése céljára hosszú lejáratu kölcsönt vesz fel. E célból képviselőtestület megkeresi Nagyméltóságú Belügyminiszter urat, hogy az O.T.I., — valamint MABI-tól kedvezményes kölcsönt eszközöljön ki Endrőd község részére. Ezután képviselőtestület a községi elemi-iskolák, óvodák, gazdasági ismételő iskola, iparostanonciskola, tűzoltótestület és testnevelési alap 1937. évi költségvetését tárgyalta le. — Hosszu időt vett igénybe a róm. kat. Egyház iskolafenntartási segély iránti kérelmének letárgyalása. Harsányi főjegyző tételről-tételre vette az Egyházközség költségvetését, melyből megállapította, hogy Egyházközségnek föltétlen szüksége van segélyre. 4750 P.-ó községi segélyt indítványozott megszavazni. Főjegyző indítványát dr. Kovács Péter és Kovács Sándor ellenjavasolának elvetésével a képviselőtestület 25—10 arányban magáévá tette. — Kalmár Imre volt községi bíró és társai javára, mivel tisztelet díjuktól joztalanul vonták le abban az időben a havi 10 százalékot, ennek utólagos kilizetését határozta el. Vasuti megálló ezután Endrőd-Nagylapos néven szerepel.

F. hó 7-én tartott közgyűlésen tárgyalta le képviselőtestület községi költségvetését az 1937. évre. Piactér feltöltésére 2000 P.-öt vettek fel. Költségvetés szerint 1937. évben a pótdadó 55 százalékos lesz.

Községi iskolaszéktől indítvány érkezett, mely szerint a Nagylapos-ujtelepi községi iskola számára tanterem építtessék. Dinya Vilmos képviselőtestületi tag ezt az ügyet nagyon megfontolandónak tartja. A község tantermet csak abban az esetben építsen, ha arra államsegélyt kap. Az esetben, ha a község nem kapna a tanterem építésére megfelelő államsegélyt, úgy annak kieszközlésére kérjék meg a róm. kat. iskolaszék Elnökét. Az épület a község tulajdonát képezze, fenntartásáról is a község gondoskodik, de katolikus jellegű legyen és ott csak katolikus is-

† WOLFF KÁROLYT

— a keresztény Budapest vezérét — temette a múlt hó végén Budapest népe. Százerek kísérték utolsó földi útjára azt a kiváló férfiut, aki közel 20 év óta páratlan tekintéllyel és hatalommal keresztény és nemzeti irányban vezette a főváros ügyeit.

A katolikus magyarság megdöbbenő szomorúsággal gyászolja nagy fia elhunytát, akinek távozása pótolhatatlan ürt és veszteséget jelent nemcsak a főváros, de az országos keresztény politikában is.

Akik körülötte éltek, tántoríthatatlan hűséggel követték őt egyenes, mindig a köz, a nép érdekét szolgáló útján. Akik ellene harcoltak, azok néma tisztelettel álltak meg sirja mellett, mert érezték, hogy Wolff Károllyal küzdeni elismerést és becsületet jelent még az ellenfélre nézve is.

Egy délutáni fővárosi demokrata lap írja róla a következőket: „Wolff, Károly személye és tekintélye megteremtette a kellő egyensúlyt a különböző pártfrakciók között, úgyhogy a Keresztény Községi Párt kifelé mindig egységesen tudott fellépni. Általában városházi politikáját siker kísérte és akaratát keresztül tudta vinni. Magába zárkózott embernek ismerték, arcán sohasem villant át a mosoly, szigorú, kemény, hajlíthatatlan politikus volt, aki rendkívül puritánul élt.“

Gömbös Gyula miniszterelnök, akinek pártjával a fővárosi választásokon kemény csatát vívott Wolff Károly, a következő tartalmu részvétláviratot intézte a budapesti keresztény községi párt elnökségéhez: „Mély megrendüléssel értesültem a párt kiváló vezérének, Wolff Károlynak váratlan elhalálzásáról. Személyében nemcsak a székesfőváros és a keresztény községi párt veszítette el pótolhatatlan vezérégyéniségét, hanem az egyetemcs magyar közélet is, amelyben tántoríthatatlan hűséggel képviselte a keresztény és nemzeti gondolat építőerejét.“

Dolgozzunk, küzdjünk az ő szellemében, ez lesz az igazi gyász!

tentisztelet legyen bemutatható. Ilyen feltételek mellett a róm. kat. iskolaszék elnöke járjon közbe a segély kieszközlése céljából. — Egyhangulag elfogadtattott...

A kondorostanyai községhez és jegyzői lakás részére a tanyai Hangya Szövetkezet 1900 n.-öl területét határozta el megvásárolni a képviselőtestület. —

HIREK A NAGYVILÁGBÓL

Dr. Ricsóy-Béla főispán szabadságát félbeszakítva kedden visszaérkezett székhelyére. Főispánunk szabadságát Berlinben, az olimpián töltötte.

Dr. vitéz Márky Barna alispán nyári szabadságáról augusztus 5-én érkezett vissza Gyulára, s nemcsak hivatalát vette át, de helyettesíti a szabadságon levő főispánunkat.

Dr. Ugrin László vármegyei tb. főjegyző szabadság idejének utolsó részét Endrődön tölti el.

Behelyettesítés. Dr. Márky Barna alispán a győmai főszolgabírói állásba dr. Sorbán Jenő tb. főszolgabíró belyettesítette. Reméljük, hogy a kivételes közigazgatási szakfértut, — aki szociális gondolkozásával, kezdeményező munkaenergiájával és szíves modorával rövid pár hónap alatt is megnyerte a járás népének bizalmát és szeretetét, — mielőbb megválasztott, véglegesített főbíránkul köszönhetjük.

Harsányi László főjegyző tíz napi pihenőre Esztergomba utazott. Augusztus 25-ike körül tér haza, hogy résztvegyen a Gazda és Munkásnap rendezésének irányításában.

Áthelyezés. A debreceni Apostoli Kormányzóság Kiss László endrői káplánt Debrecenbe helyezte át. Lapunk kedves munkatársától szeretettel búcsuzunk, előléptetéséhez Isten áldását kérjük. Utódaul a Főhatóság községünk szülöttjét, Kalmár Árpád Józsefet helyezte át az endrői harmadik kápláni állomásra.

Változás az endrői tanárikarban. A debreceni rk. egyházközségi képviselőtestület dr. Lindenberger János apostoli kormányzó elnöklete alatt tartott gyűlésén a debreceni róm. kat. polgári fiúiskolában megüresedett állásra egyhangulag Stefan Béla endrői polgári iskolai tanárt választotta. Stefan tanár szeptember 1-én foglalja el új állomáshelyét. Iskolánkat nagy veszteség érte Stefan távozásával, aki nagy szorgalommal és kivételes szaktudással töltötte be — úgy felsőbb hatóságainak, mint a szülőknek általános elismerésével — állását. Őszintén sajnálja azonban távozását a falu népe is. Stefan tanár közvetlen modorával, élénk társadalmi működésével osztatlan népszerűsége tette szert. Az egyesületek életében nagyszerű szavalataival, ügyes beszédeivel nagyon sok tapsot és elismerést aratott. Isten vezérelje és segítse őt a „kálvinista Rómában” is.

Bucsu Szarvason. Szent Klára napját követő vasárnapon, azaz tizenhatodikán ünnepelték a szárvasi katolikusok templomuk védőszentjének: szent Klárának emlékűnnepét. A bucusi nagymisést Csernus Mihály endrői apát végezte fényes segédlettel, míg a szentbeszédet Fehér Lajos pápai kamarás, a Ladányi plebános mondotta. A hívek színtülig megtöltötték a templomot, s a szentáldozáshoz is szép számban járultak. Délben Fetter József esperes-plebános ünnepi ebéden látta vendégül az egyháztanács tagjait, s a vidéki papságot. A vendéglátó házigazda meleg szavakkal köszöntötte a kerület jelenlevő képviselőjét, dr. Tóth Pált, akit az ország Kormányzója a napokban kormányfőtanácsossá nevezett ki.

Az öregkerti kápolna iskolában Nagyboldogasszony napján tartották az öregkerti hívek a kápolna ducsú-ünnepét. A szentmisét és szentbeszédet Kalmár Árpád József áldozópap tartotta.

Megkezdődik a telepítés. A telepítési új törvény végrehajtását a Soltvadkert közelében fekvő „Bócsa” pusztán kezdi meg a Földművelésügyi Minisztérium. Dr. Vass Elek miniszteri osztályfőnök több alkalommal személyesen járt Bócsán és a tanyai község háza mellett jelölte ki a helyet, ahol az állam nyolcvan kat. hold területen egyenkint 600 n.-öles parcellán 160 családot telepít le. A parcella négyszög öle minőség szerint 20–32 fillér. A vételár 15 év alatt törlesztendő. A házat minden parcellára a Földművelésügyi Minisztérium építteti meg 1280 P. értékben. Ebből 280 pengőt mindenki saját munkájával ledolgozhat, 1000 pengőt pedig 20 év alatt 4 százalékos kamattal törlesztenek le. Akinek legalább öt kiskoru, élő gyermeke van, annak az 1000 P. építési kölcsönt az állam elengedi. Bócsán most minden asszony az ötödik gyermekért imádkozik. Érdekes esetet beszélt el ezzel kapcsolatban a tanyai jegyző. Eppen a jelentkezők iratait akarta csomagolni és felterjeszteni, amikor lihegve beszalad hozzá egy Takács Pál nevű ember és szinte elfuladva jelenti, hogy „Jegyző ur megvan.” Mi van meg? kérdi a jegyző. Az ötödik gyermek, mondja boldogan az apa. Könnyű neki, fűzte hozzá a négy gyermekes Macska Pál, „háza született”.

Felülfizettek a jegyzőárvaik ünnepén Endrődön: dr. Tüköry József 50 pengőt, dr. Ricsóy Uhlarik Béla főispán, dr. Sorbán Jenő és dr. Haviár Gyula 5–5 pengőt, dr. Szilágyi Béla tiszti orvos 3 pengőt, dr. Sárosi József 1 pengőt, Lesniczky József 60 fillért, Kner Izidor nyomdája 40 pengőt. Dobosi Károly telekkönyvvezető 2 pengőt, melyekért hálás köszönetet mond a rendezőség. — Harsányi László főjegyző 400 P. tiszta jövedelmet jutatott az országos arváháznak.

Milyen is az a szociáldemokrata-kommunista rendszer?

A spanyol lapok tele vannak gyászjelentésekkel. A gyászjelentések szövege megrendítően hat. Egy anya jelenti, hogy egyszerre távozott az élők sorából férje és négy fia. Község tanácsok jelentik, hogy egyidőben hunyt el polgármesterük, bírájuk és községi tanácsosaik. Az újságokban hasáboakat foglalnak le az eltűntek névsorai. Senki sem tudja, hogy legközelebbi hozzátartozója, aki a polgárháború kitörésekor éppen a most ellenséges megszállás alatt álló területen tartózkodott, hová lett. Az egyik újság közli egy kültöldinek a felhívását, aki reszketve kérdezi: hová lett felesége, testvére és kisleánykaja?

A vörös anarchistáknak nem tetsző politikusokat letartóztatták és agyonlőtték. Több foglyot benzinnel leöntöttek és meggyújtottak. Valóságos megváltás volt számukra, ha közben agyonlőtték őket. — A templomok és kolostorok nagy részét kirabolták, majd felgyújtották. Igen sok szerzetes és pap lelte a lángokban halálát.

Malaga kormányzója személyesen adott parancsára egy vasárnap reggel az utcákon hirdették ki, hogy reggel hét órától déli egy óráig lehet gyűjtogatni. — A gyűjtogatásokkal egyidejűleg megindult az embervadászat. Aki nem akart kommunista módon köszönni, azt egyszerűen az utcán durrantották le. Egy holland kereskedő beszéli, hogy egyik spanyol barátját a vörös hordák kihurcolták házából. Tízéves kisgyermeké sirva kapaszkodott apja nyakába. A vörösök a gyermeket durván ellökték és szemeláftára lötték agyon apját. Hasonló esetek napirenden vannak. Aki a vörösök fekete listájára kerül, azt elfogják és agyonlövik.

Figyelem! Azon endrői munkás anyák, akik a forradalom után a legtöbb gyermeket szülték és nevelték fel, — három — I. hó 30-án, a gazdapon jutalomban részesül. Jelentkezni lehet I. hó 24-től a plebánián.

Magyar bált rendeznek az angol arisztokraták Londonban. Az előkelő rendezőség felkérte a meghívottakat, hogy a „ladyk” valamennyien „a bájos magyar ruhákban” jelenjenek meg. Lám csak Anglia fővárosában tanítják meg a magyar nőket arra, hogy a magyar ruha nem hétköznapi viselet, hanem divatos és megbecsült öltözet a legfényesebb londoni bálon is.

Franciaországban szervezni kezdik a katolikus földművesifjuságot is. A francia katolikusok az utóbbi időben a földművesifjuság szervezését vették programjukba. A napokban tartották Tours-ban az első nagyobb gyűlésüket, amelyen négyezer már beszervezett katolikus ifju vett részt. A mozgalom igen szép reményekkel indul.

Kemencében égetté ujszülöttjét. Kunszentmiklós közelében, Fülöpszállás egyik tanyáján, Csapó Julianna napszámosnő ujszülött gyermekének nyoma veszett. Az ismerősök közölték gyanújukat a csendőrséggel, hogy a leányanya elpusztította gyermekét. Csapó Julianna a csendőrségen bevallotta, hogy a kenyérsütésre befűtött kemencében elégette a gyermekét. Letartóztatták.

Alkoholmérgezésben meghalt egy kisfiú. Dóczi Ferenc csornai rokkant gazdálkodó hat éves kisfia nagy horosüveget talált a lakásban, amelyből mintegy liternyi megivott. Később rosszul lett és görcsökről panaszkodott. Azonnal orvost hívtak, de már hiába, a kisfiú reggelre heveny alkoholmérgezésben meghalt.

Egyszerre 102 szatmári cigánypár tart vasárnap esküvőt. A szatmári cigánynegyednek vasárnap nevezetes napja lesz. Százkét cigánypár esküszik egymásnak örök hűséget a városház disztermében, ahol az ünnepélyes aktuson a polgári és katonai előkelőségek is megjelennek.

Megölte a légyecsipés. Barta Teréz tízéves mesztégnyői kislányt megcsipte egy légy. A jelentéktelennek látszó seb elmergesedett és a kislány szörnyű kínok között vérmérgezésben meghalt.

Vörös rémuralom Spanyolországban

Egy hónap óta az egész világ figyelme Spanyolország felé terelődik, ahol kegyetlen polgárháborút folytat egymással az ország népe és a szovjetül pénzelt kommunista csőcselék. —

A lapok a párisi szocialista és angol lapokból hátbórzongató közleményeket irtak arról a minden emberi érzést kigunyoló rettenetes vadságról és kegyetlen vérengzésekről, melyeket a kommunista csoport a szociáldemokrata-radikális kormány segítségével hónapok óta elkövet.

Most három magyar ember érkezett csütlöttök este „a vér és halál országából”. Morvai Béla mérnök, Tokos Imre butorkereskedő és Hlabár Zoltán utcai nyakendőárús Barcelonából, a vörösök főhadiszállásáról menekültek el több napi fogság után, nagy életveszedelem között. —

Röviden közöljük a mindentükből kifosztott, rongyos, gyűrött ruhában, koldusszegényen érkezett magyarok vallomását:

Körülbelül 300 magyar élt Barcelonában jó anyagi viszonyok között, mert a magyar munkaerőt nagyon megbecsülték ott. A július 19-én kitört kommunista forradalom után csaknem valamennyit kifosztották, minden nélkül eltolcolták, vagy fogságba vetették. A magyar munkanélküliek a német vendéglőben, vagy az olasz kolónián kaptak egy egy kis élelmet. —

A rombolás, pusztítás és öldöklés itt is úgy kezdődött, mint Oroszországban: vagy kisebb mértékben mint nálunk 1918-ban.

A barcelónai kommunista központot Kun Béla szervezte meg, aki 3 hónap előtt titokban ott tartózkodott. A kommunista központ vezetőjévé egy 25 éves katalán kereskedősegédet, Olmos-t, egy Martinez nevű iparost és Pedro Olassi bér munkást nevezte ki. Főbizalmijuk egy Kun Bélától oda rendelt Dutto nevű Hollandiából származott leány, aki egyuttal a véstörvényszék elnöke is. — Minden halálos ítéletet Pedróval ő írta alá. — E minden jóézésből kivetkőzött bestia, női és férfi munkások élén portyázni indul és ott a helyszínen hozza meg a halálos ítéletet, amelyet pribékjei röglön végrehajtanak. — Titkára egy Károlyi nevű pécsi kereskedő, aki Magyarországból kommunista bűntettei miatt kiszökött. —

A spanyol nép először csak siránkozva nézte, hogy a vandál csőcselék egymásután gyűjti fel templomait és öldösi rakásra a papokat és apácákat. Csak Barcelona és környékén több mint száz templom és kápolna esett áldozatul a vörösök pusztításainak. Barcelonában valamennyi papot és apácát legyilkoltak. — A legszörnyűbb vérengzés a munkások kórházában történt, ahol tizenkét apáca gondozta a beteg munkásokat és élelmezte ingyen ebéddel a szegény munkások gyermekeit.

Az apácákat és a kórház papját kivitték az utcára és ott az általuk gondozott gyermekek előtt lölték agyon valamennyit. A gyermekek sikongva siratták gondozóikat, a csőcselék — különösen sok asszony és leány — ujjongott a véres cirkusz láttára. —

A papokat és apácákat rettenetesen kínozzák a vörösök. — Megcsönkítják, megbecstelenítik őket, élve tűzbe dobják és úgy élvezik, röhögik azoknak borzasztó szenvedéseit. —

A nép a siránkozásból és néma megrettenéséből csak akkor ocsudott fel, amikor a papok után sorba jöttek a polgárok százai is. — Rablás, fosztogatás, ocsmány gyalázkodás még csak a „simább” eszközök a vöröseknél. — Bármilyen alaptalan vád vagy gyanu elég ahhoz, hogy pár perc alatt végezzenek bárkivel. Valamennyi börtöntöltelék, gyilkos és csavargó benn van a vörös hadseregben. Pár napig megtanítják őket a fegyverforgatásra és küldik csapatonként a polgárság ellen. Rengeteg fegyvert, municiót és géppuskát kaptak a franciáktól, ezért bírják a harcot. —

A polgárság a csendőrséggel és a katonaság egy részével ellenforradalmi támadást intéztek a vörös milícia ellen. Több napig tartó véres küzdelem után má-már győztek, amikor megérkezett a vörösökhöz az új francia munició és fegyvertömeg, s ezáltal több helyütt sikerült elfojtani az ellenforradalmat. Az állatok és elesettek ezreinek holttesteit négy-öt napig tömegben rohadtak az utcákon. Még az ablakokat sem lehetett kinyitni a borzalmas bűz és az állandó lövöldözések miatt. Hogy a kommunisták ily sokáig tudják tartani magukat, azt annak köszönhetik, hogy borzalmas kegyetlenkedéseikkel a nyílt fellépéstől visszariasztják a polgárság és munkások józanabb elemeit, másrészt a szovjet rengeteg pénzt, s a franciák sok és kitűnő löszert, géppuskát és ágyukat juttatnak nekik. Bár az ellenforradalmi csapatok lassankint mindenfelé tért hódítanak, mert a jobbérzelmű munkásság is hozzájuk csatlakozik, mégis hetek telhetnek el, amíg elnyomják a vörösöket és megszüntetik elképzelhetetlen kegyetlenkedéseiket. — Amennyi anyagi kárt okozott az országnak és a népnek a vörös rémuralom, azt Spanyolország talán száz évig sem hozza be. —

A három magyar kiüldözött ekként számolt be a barcelónai vérrózsás forradalomról. —

Ime, mit művel az istentelen, vallástalan, erkölcsstelen, minden emberi érzésből és tisztességből kivetkőzött „állat-ember”!

Polgárok, munkások okuljatok!

T e r e f e r e

Csejti: Dicsértessék az Ur Jézus atyafiak, mire végzik?

Mirhói: Mindörökké testvér, hát csak beszélgetünk egyről másról. János bácsi éppen most beszélt el, hogyan járt az egyik végrehajtóval a múlt héten.

Csejti: Hát még kigyelmelek felé, a Kána.n földjén is járkal az a csuda-bogár fajta?

Peresi: Szörnyen ragadós vendég az mindenfelé, bolondult volna meg, aki az első végrehajtót kitalálta.

Csejti: De azt mondja már kend, hogy mi baja volt vele?

Peresi: Hát csak bekövetkezett az egyik esküdt urral, oszt nagy hangon kimondta, hogy vagy kifizetem az adóhátralékot, vagy elveszi a tehenemet. — Én csendesen megjegyeztem, hogy kár volna ilyen derék emberért, mint a végrehajtó ur. Ugy vélem kapna maga még Endrődön magához illő hajadont is, mér vetné a szemét az én Rtskámra? Erre aztán nagy mérgesen tovább ballagott.

Mirhói: Akkor kend mégis jobban járt, hogy megugrasztotta az atyafit, mint az egyszeri ügyvéd. — Ezekben az aszályos időkben orvost, patikát, ügyvédet csak akkor szeretnek látni az emberek, ha már szörnyen nagy bajuk van. Panaszkodnak is az ügyvédek, hogy sem odásvéleli szerződések, sem végrendeletek, sem csődök, „sem véletlen balesetek” és súlyos testisértések nem igen fordulnak elő. Nemrégiben az egyik „vidéki” irodában azonban szokatlanul nagy számban jelentek meg a kliensek. A különben is nagyhangú fiskális rátarti önérzettel szölt oda a pasasokhoz, hogy „Uraim, nálam az a rend, hogy az jön előbb sorba, aki régebben várakozik. Remélem, helyesnek tartják a beosztást”. Igen, igen, morogták a pasik, miközben az egyik gyorsan felállt és nagy bátran azt mondta, hogy „no akkor én jövök először ügyvéd urhoz, mert én már három éve várakozom a ruhaszámlák kiegyenlítésére”. Az ügyvéd nagyhangja elapadt és dadogva mondta szabójának, hogy „kérem, hamarosan kiegyenlitem a dolgot”.

Varjasi: Hát bizony, szörnyű nagy ur az a kutya pénz. Még ha ruha számlát fizetünk, az még hagyján, mert hordjuk a szövetet. De amikor perköltséget kell kiizadni, pláne meg „dupla porciót”, az már aztán igazán gutaitésre megy.

Ugari: Most már értem, hogy miért írta az egyszeri jogász az apjának, hogy „ujra kérek, édesapám pénzt, mert egy T. c. fillérem sincs, miután a Tekintetes tíz pengős és a Nagyságos huszpengős a főpincér zsebébe méltóztatott sétálni, s becsületbeli adósságom halasztást nem tűr”.

Zugi: Hát bizony, igaz is a régi közmondás, hogy pénz beszél, kutya ugat. Minden baj, viszály, háboru, forradalom titkos rugója: a pénz. Egyik irigylit a másiktól, ha kell erőszakkal is el akarja venni, oszt kész az összeütközés.

De jót is sokat lehet vele csinálni. Lám csak a főjegyző ur mennyi pénzt gyűjtött a múlt vasárnap az árváknak. Ki hitte volna, hogy Endrődön ilyen célra 400 pengő tiszta haszon begyűlik.

Mirhói: Hallom, hogy az a pesti jegyző olyan csuda szépen dalolt, hogy megbolondította az egész társaságot. Még az emberek is csokolóztak!

Varjasi: Nem tudom, hogy amikor haza mentek, nem úgy tettek-e, mint az egyszeri lénsasszony, aki nagy hangon vizet kért a cselédjétől, hogy „siessen a vízzel Mari, had öblítem ki a számat, mert megcsókoltam a Schwarcnét”!

Zugi: Ennél már jobban még a körösi hajókázás sem sikerült, pedig az sem utolsó.

Mirhói: Arról nem is hallottunk, mondja kend már, hogy történt.

Zugi: A gyomai vásáron kérdezte tőlem egyik gyomai gazdátársam, hogy miféle idegen nyaralók költik a pinzt Endrődön? Miféle idegenek, kérdem én? Azt mondják, felelte ő, hogy a nyégus komája ott nyarat három testőrirel, oszt csónakázni indultak a Körösön. Olyan fekete szakállas barna bőrű férfi. Kérdeztem aztán tovább, hogy mit tapasztalt körülöttük? Szörnyen huzták a csónyokat a hidon túl. Egy vékony, magas négerhaju ember, meg egy kopasz legényfajta, biztosan a nyégus iródedkja, elől huzták, egy alacsonyabb cigányképű meg hátul toltta. Ugy hallám, füzte a szót tovább, hogy egész Berényig, egy csárdáig eljutottak, s ott a nyégus komája kotyvasztott parázson valamit, ezt néhány literrel le is öntötték. A cigányképű ember valószínűleg az udvari főmuzsikus lehetett, mert hegedűje is volt, oszt szép ruhában, de bizonyára afrikai szokás szerint, meztellább huzta a gyassznótákat. Kutya szokásuk lehet, hogy még parázson is táncolt, oszt még sem égette meg a lábát?!

Mirhói: Hát aztán tényleg voltak itt a nyégus országából?

Zugi: Voltak a csudát. — Négy endrődi ur kirándult csolnokon és szörnyű viszontagságok között eljutottak a berényi csárdáig. Ott eltöltötték az időt, miközben az egyik szokása szerint hegedült a társaságnak. A cipőjét azonban már előbb elhagyta, így esett meg vele, hogy véletlenül paráztra lépett és még az eget is bögőnek nézte kinjában. — Igaz, hogy kissé már kaposat is volt. Amikor pedig itthon anyukája meghallotta a dolgot és kérdőre vonta a poharzásért, azzal védekezett szegény feje, hogy sok bort találtak rendelni és csak azért ivott, hogy a társai be ne rugjanak. — A hiszékeny asszonyka még boldogan meg is simogatta az ő önfeláldozó férjének huncut fejét. — Jövőre azonban, mint hírlik az aszszonyok készülnék kirándulni.

Mirhói: De azt hiszem, a férjek, Szarvasnak, lefelé indítják a csónyokat, hogy egyhamar vissza ne jöjjenek. — Mert hát szabadság nélkül mit ér az élet!? (El-távoznak.)

GAZDA- ÉS MUNKÁSNAP

Békésvármegye északi részének gazda és munkásrétege augusztus 30-án Endrődön ünnepet ül. Vitéz dr. Ricsóy-Uhlarik Béla főispán védnöksége alatt a magyar mezőgazdaság és munkásosztály országos hírvé vezetői jönnek Endrődre, hogy előadásaikkal tájékoztatást nyújtsanak és megbeszélés tárgyává tegyék mindama kérdéseket, amelyet e két nagy társadalmi réteget közlelről érintik.

A rendező bizottság Csernus Mihály apátplebános, dr. Tüköry József nagybirtokos és Harsányi László főjegyző vezetésével erőteljes munkát végez, hogy a gazdagülés méltó legyen nemcsak a megjelenő előkelőségek, hanem a körösvidek fontos közigazdasági értékehez viszonyítva is.

Délelőtt 9 órakor az összes gazda és munkáskörök ünnepléses felvonulást rendeznek az endrődiek régi, híres templomához, hogy ott egy szívvel-lélekkel hálát adjanak a Gondviselő Istennek a kapott jó termésért és bőséges áldásáért.

Az egyesületek székházaitól testületileg felvonulva az Alapfőle gyógyszerár előtt találkoznak és onnan együtt indulnak a templomhoz: fél 9-kor.

Szentmise után fél 11 órakor nagygyűlés a községháza udvarán, esős idő esetén a polgári iskolában.

Délben 1 órakor közebed a Népházban és Kisgazda-körben.

Délután fél 3 órakor jutalmazták meg azon 3 munkás-édesanyját, aki a világháború után a legtöbb gyermeket szülte és nevelte fel.

Ezt követőleg a megjelent gazdasági szakértők megvizsgálják Endrőd lótenyésztését. Körülbelül 100 gazda vezetett fel nőniusz és félvér kancákat, hogy így a törzskönyvezés biztosítható legyen.

Délután 3 órakor a község fásítását, zöldmező területét és az évtizedek előtt „digózott“ földeket tekintik meg vendégeink.

Kérjük gazda és munkástestvéreinket, hogy az ünneplés fényét megjelenésükkel és az ügyhöz méltó komoly magatartásukkal emeljék.

Negyedszázados jubileumát

ünneplés augusztus 30-án az endrődi „Katolikus Népszövetség Kisgazdakör.“ 1911. év tavaszán Dominyák István káplán vezetésével Hornok János gazdálkodó elnökle alatt alakult meg az új kör. Ugyanezen év őszén foglalta el új helyiségét a most Pap János kereskedő házában, melyet a kör akkori vezetője, Csernus Mihály káplán szentelt fel.

Huszonöt év telt el azóta. Nehéz, vérzivataros, forradalmi idők viharzó fergetegében is megállotta helyét az egyesület.

A tagok tiszta valláserkölcsi élete és erős, nemzeti érzülete általánosan közismert volt.

A kommunizmus idején rövid ideig megszakította nyilvános működését, a létszámban megcsappant tagok ritkábban jöttek össze, de a kör felszereléseit gondosan őrizték.

Amikor Csernus Mihály foglalta el az endrődi plebániát, Hornok János elnök kérésére összehívta a tagokat és élénk egyesületi életet teremtett a Népszövetségi Körben. Amikor pedig a „Katholikus Népház“ felépült, szép helyiséghez jutott a létszámban évről-évre erősen gyarapodó kisgazda intézmény.

A folyó évben 150 rendes tagja van, s így Endrődön a legnépesebb kisgazda-kör. Pártoló tagjai felülhaladják a szá-

zat. Varju József köri-elnök indítványára a Kör választmányára 25 éves jubileuma alkalmával díszes egyesületi zászlót rendelt, amelyet augusztus 30-án áld meg a Kör egyházi elnöke: Csernus Mihály apátplebános.

Délben fél 1 órakor — a Népház mozitermében diszgyűlés keretében történi meg a zászló-szög beverés. Ezt követőleg a Kör tagjai résztvesznek a „Gazda- és Munkásnap“ ünnepi ebédjén és este 8 órakor „gazdabálát“ rendeznek a Népházban. Varju József elnök felkéri a kör tagjait, hogy augusztus 30-án reggel 8 órakor gyülekezzenek a Népházban az ünnepléses felvonulásra.

Hajózható lesz a Körös.

A földmivvelésügyi minisztérium a Körös hajózhatóvátételének munkálatait megindította. Amult évben megkezdtek a Szentés alatti duzzasztó építését, most pedig a földmivvelésügyi minisztérium elrendelte a békésszentandrás duzzasztógát megépítését, amely biztosítéka lesz a körösi hajózásnak és a szentesi határ öntözésének is. A duzzasztó megépítése nagyszabású földmunkát jelent.

Vetésjelentés Endrődről

Ethallgatott a cséplőgépek bugása, végetért a legvidámbabb paraszti munka: a cséplés. A harmincnégyes és ötös szörnyűséges aszályos évek után csillogó szemekkel néztük a szép asztagokat, hogy dus kincsükkel segítségünkre legyenek az adó-, a kamat fizetésére és kenyérünk biztosítására.

Soknak teljesült a reménye, de soknak némi csalódást hozott. A lábön álló gabona ugyanis sokkal több magot sejtetett, mint a cséplés után kiderült. A rengeteg üszög, az asztagok többszöri beázása holdankint legalább 1 mázsával csökkentette a terméseredményt.

A község minden tájáról kaptunk jelentést a vetések hozamáról. A kondorostanyaiak vezetnek kisholdankint átlag 9 mázsás búza termésükkel, őket követik a berettyóparti és varjasi birtokosok átlag 8 mázsás hozammal. A község többi részén átlagban 7 mázsás volt a termés. Az árpa 8—10, a zab 6—8 mázsa között mozgott.

A búza árát „kielégítőnek tartják a gazdák.“ A kormány „minimális buzaár“ rendelete megakadályozta azt, hogy a földsdén leverjék 10—12 pengőre az árát. Annál inkább megnyugtató a legalsóbb árhatár, mert mint olvassuk, Romániában csak 12 pengőben állapította meg a kormány a buza minimális árát.

Állatárak.

Keserves sóhaj és panasz bagyja el mostanában gazdáink ajkát. Az elmúlt két aszályos esztendőben kénytelenek voltak eladni jószágaikat, s most, amikor úgy Mezőtúrou, mint a gyomai vásáron gyönyörű pénzeket fizettek az állatokért, nincs, vagy csak kevés eladnivalójuk van. A fejős tehencéért dupla árát fizettek a vevők, mint a múlt évben. Még 400 pengőn felül is kelt el szebb fejős tehén. A jobb ürükért 55—60, fiatalabb anyajuhokért 50 fillért adtak kilógrammonként. A 4—5 hónapos malacok és nagyobb süldők ára igen magas volt. Különként 1 pengő körül mozgott. Még legalacsonyabb áron a szopósborjúk keltek. 60—80 filléres ár alakult ki.

HIRDETÉSEK

Endrőd—Gyomai Takarékpénztár R. T. Endrőd

Főintézet: Gyoma. Telefon: Endrőd 2. Folyósít rövidlejáratú mezőgazdasági kölcsönöket. **Elfogad felmondás nélküli betéteket a legmagasabb kamattal mellet.** Foglalkozik a bankfiat minden ágával, szelvénybevételek, arany- és ezüstpénzek, valamint külföldi pénznemek beváltásával a mindenkor legmagasabb árfolyamon. Mindennemű felvilágosítással és utbaigazítással díjtalanul áll rendelkezésre az igazgatóság.

Endrődön a Nagyperesdülőben 8 kis hold, Décspáskumon 1 k. hold 266 n. öl föld kedvező fizetési feltételek mellett olcsón eladó. Érdeklődni lehet Békéscsabán, a Békésmegyei Kereskedelmi Banknál.

Kaliforniai pajzstetűtől mentes **Gyümölcsfát, Magastörzsű és bokorórszát, díszfát, díszcserjét, Évelővirágot, Gyökéres szőlővesszőt** stb. bármilyen mennyiségben igen olcsón szállít **Unghváry József** iskolája Cegléd Budapesti iroda VI. Andrássy ut. 56. Oktató nagy árjegyzék ingyen.

SCHUSZTER FERENC áll. vizsg. fogász Gyomán, Mátyás király u. (volt kis templom u.) 6 szám alatt fogászati működését megkezdte. Foghuzás, fogtömés és mindennemű fogpótlás.

„**JÖVŐNK**“ a magyar földmunkások népszerű heti lapja Szerkesztőség és Kiadóhivatala Budapest, József u. 61 szám.

Az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár Rt. mindenféle gabonanevelő magas piaci áron vásárol.

JEGYGYÜRÜK ZSEBÓRÁK

finom minőségben
nagy választékban

**TAUBER
MEZŐTÜR**

Gimnáziummal szemben
(40 éve az egész környéken előnyösen ismert üzlet.)

A Katolikus Népszövetség Temetkezési Segítőpénztára

utján mindenki könnyíthet az elhalálozás miatt jelentkező gondon, megnyugvást szerezhet magának és családjának

Iratkozzék be tagul

mert ezáltal csekély havi tagsági díj ellenében oly összegű temetési segélyről gondoskodik, amelyből a gyógykezelés, temetés minden kiadása fedezhető. A temetési segélyakciót a nagyváradi egyházmegyei Apostoli Kormányzó ur 1933/1933 sz. alatt jóváhagyta és ajánlja.

Tagfelvétel és a díjak befizetése az Endrőd—Gyomai Takarékpénztár Rt.-nél Endrődön.

Tag lehet minden 14—65 év közötti egyén.

Orvosi vizsgálat nincsen! Legkisebb havi díj 50 fillér.

„Az Egyházmegyei Hatóság 1238/1934 számú engedélyével.“

Szerkesztésért és kiadásért felelős:

Stefán Béla.

Nyomatatta a „Hungária“ könyvnyomda vállalat, Gyomán.

Felelős üzemvezető: Teket Sándor.